



Kauno m. savivaldybės 2021 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

TURINYS

ĮVADAS	3
DEMOGRAFINĖ SITUACIJA	3
KAUNO M. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS.....	5
SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ	11
MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI.....	14
IŠVADOS	16
REKOMENDACIJOS	17

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Kauno m. savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai.

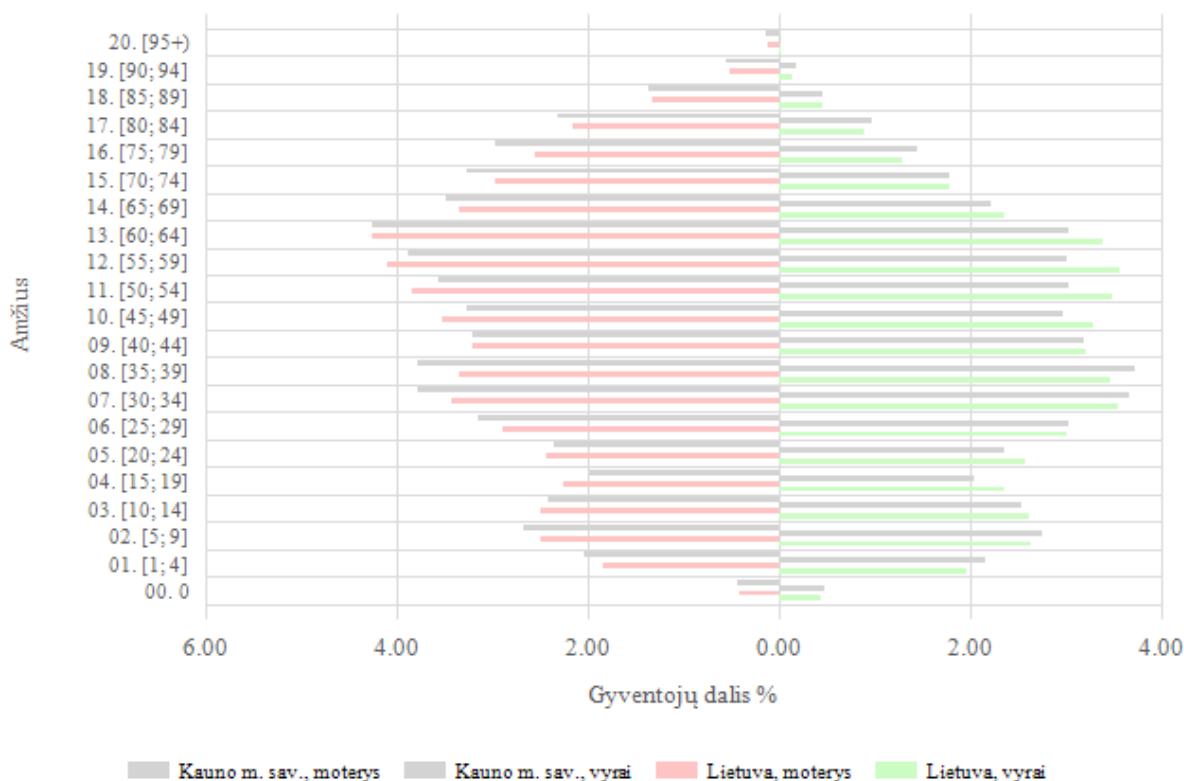
Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt;
- Sveikatos statistinių duomenų portalu stat.hi.lt/.

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Amžiaus profilis, 2021



1 pav. Kauno m. savivaldybės demografinis medis

Socioekonominė situacija savivaldybėje

2021 m., lyginant su 2020 m., Kauno miesto savivaldybėje registruoto ilgalaikio nedarbo lygis išliko toks pats (atitinkamai 13,7 proc. ir 13,3 proc.). 2021 m. registruoto nedarbo lygio rodiklis Kauno miesto savivaldybėje buvo didesnis, lyginant su bendru Lietuvos rodikliu. Analizuojant gyventojų padarytas nusikalstamas veikas, susijusias su narkotikais, 2021 m. stebimas didėjimas, lyginant su 2020 m. (101,7/100 000 gyv. ir 63,0/100 000 gyv.), taip pat Kauno mieste šis rodiklis buvo didesnis, lyginant su bendru Lietuvos rodikliu (82,8/100 000 gyv.). Įtariamų nepilnamečių skaičius Kauno mieste, padariusių nusikalstamas veikas 2021 m. ženkliai sumažėjo, lyginant su 2020 m. (900,5/1000 14–17 metų amžiaus vaikų ir 1 262,9/1000 14–17 metų amžiaus vaikų), tačiau šis rodiklis buvo didesnis nei bendras Lietuvos vidurkis (669,7 /1000 vaikų). 2021 m., lyginant su 2020 m., Kaune taip pat padidėjo gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako licencijai (173,2 ir 170,5) ir 1 alkoholio licencijai (148,9 ir 142,0), taip pat šie rodikliai Kauno mieste yra prastesni nei bendras Lietuvos rodiklis (atitinkamai 199,2 ir 175,2).

Sveikata savivaldybėje

Analizuojant Kauno miesto savivaldybės gyventojų sveikatą, pastebėta, kad 2021 m. sumažėjo ligotumo infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis (A00-B99) 10 000 gyv. rodiklis (7843,7), lyginant su 2020 m. (8753,7), tačiau šis rodiklis vis dar išliko didesnis už bendrą Lietuvos vidurkį (7716,9). Didžiausias ligotumas buvo žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08). Minėtu laikotarpiu Kaune taip pat mažėjo bendro ligotumo kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99) 10 000 gyv. rodiklis (atitinkamai 2331,0 ir 3362,2), tačiau šis rodiklis taip pat buvo didesnis už Lietuvos vidurkį (2529,8). Ligos kraujotakos sistemos ligomis grupėje didžiausias ligotumas buvo hipertenzinėmis ligomis (I10-I15) ir išemine širdies liga (I20-I22). 2021 m. sumažėjo ligotumo kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99) 10 000 gyv. rodiklis (2119,5; 2020 m. – 2915,0). Dažniausiai pasitaikančios kvėpavimo sistemos ligos buvo ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos, gripas (J00-J11). Kauniečių skaičius, kuriems buvo užregistruotos traumos (S00-T98), 2021 m. išliko panašus ir siekė 1350,8/10 000 gyv. (2020 m. – 1355,6/10 000 gyv.). Dažniausiai patiriamos traumos buvo klubų, kojų (S70-S99), pečių lanko, rankos (S40-S69) bei galvos sužalojimai (S00-S09).

2021 METŲ KAUNO M. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Tendencija: ➡ Nekinta, ⬆ Didėja, ⬇ Mažėja

Pateikiama 5 metų rodiklių kitimo tendencija.

SMR – standartizuotas mirtingumo santykis

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.
Strateginis tikslas									
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➡	76.1	76	76.9	1.03	74.2	68.5		81.7
Išvengiamas mirtingumas proc.	⬇	24.7	1146	26.4	0.91	27.2	34.0		19.5
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį									
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą									
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	14.7	44	18.7	0.73	20.1	68.1		0.0
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	14.1	43	18.2	0.74	19.0	60.1		0.0
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	➡	23.5	70	23.8	0.63	37.3	65.7		0.0
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl. (2019)	⬇	64.6	1549	68.9	0.96	67.1	246.0		36.1
Socialinės rizikos šeimų sk. 1000 gyv. (2018)	⬆	1.6	472	1.6	0.48	3.3	8.5		0.3
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬆	5.7	10221	3.6	1.14	5.0	13.1		1.5
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	⬇	-2.8	-847	0.6	1.65	-1.7	-27.8		78.3
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬇	74.4	222	73.9	0.86	86.3	198.3		30.5
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬇	71.7	221	71.1	0.87	82.4	163.8		21.8
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	⬆	275.2	9306	174.4	0.88	312.0	572.7		108.2
Socialinės pagalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	⬇	18.0	5369	16.8	0.76	23.7	74.2		3.2
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	14.1	42	17.7	0.72	19.6	60.4		0.0
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	15.1	45	20.1	0.67	22.4	60.4		0.0
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									



Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	→	1.0	18	1.3	1.00	1.0	3.8		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	↓	158.7	1004	161.6	1.27	124.5	168.8		63.4
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	↓	40.9	738	40.9	0.72	56.6	125.3		40.9
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	↓	16.6	494	44.3	0.77	21.6	84.9		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	1.3	4	2.2	0.25	5.1	26.6		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	1.3	4	2.1	0.27	4.9	21.7		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	→	17.8	53	17.3	0.99	18.0	68.1		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	→	16.8	53	16.2	0.96	17.5	60.2		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	4.0	12	4.3	0.61	6.6	19.6		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	3.6	12	4.0	0.57	6.3	19.5		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↓	1.3	4	1.8	0.81	1.6	9.6		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↓	1.1	4	1.7	0.73	1.5	9.8		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↑	4.6	138	5.9	0.90	5.1	10.7		0.0
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↓	28317.1	28317	27557.4	30.36	932.7	32956.2		38.8
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	3.4	10	3.3	1.21	2.8	15.4		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	3.5	10	3.4	1.21	2.9	18.5		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	24.8	74	19.5	1.03	24.1	80.0		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	24.4	74	19.4	1.07	22.9	79.6		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	→	173.2	298330	171.2	0.87	199.2	69.4		388.4



Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	↑	148.9	298330	140.7	0.85	175.2	35.1		359.7
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									
Kūdikių, žindyčių išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	→	40.4	1752	41.3	1.07	37.8	6.6		62.1
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	12.6	3731	18.9	0.85	14.9	29.7		10.1
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	↓	1.7	416	1.9	1.06	1.6	3.0		0.7
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	→	1.1	3890	1.1	0.65	1.7	1.1		6.0
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	↑	13.8	400	13.7	1.92	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	→	9.8	2932786	9.7	1.11	8.8	6.5		11.5
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↓	1.3	4	3.4	0.37	3.5	19.4		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↓	1.0	3	1.7	0.42	2.4	15.6		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	↓	2.9	88	3.0	1.71	1.7	4.8		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	↓	1.8	5	2.1	0.60	3.0	32.3		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %	→	88.7	3525	90.4	1.01	88.2	65.6		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %	→	91.6	3078	92.3	1.02	89.4	63.0		98.2
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	↓	8.7	2158	9.4	0.76	11.4	1.8		48.8
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↑	21.2	5477	19.8	0.93	22.7	10.1		36.3
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	↑	2.8	10	2.2	1.04	2.7	12.4		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	738.4	2203	746.5	0.90	820.3	1517.9		399.4

SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	685.4	2202	685.7	0.85	805.1	1381.0		533.7
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	275.5	822	283.8	1.00	275.9	429.8		133.1
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	251.3	822	261.8	0.97	259.5	382.2		163.8
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	↓	130.1	388	133.5	0.70	186.0	500.2		82.2
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	↓	118.3	388	121.3	0.65	180.8	401.7		76.5
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	→	72.9	2174	62.6	1.05	69.4	99.9		38.2
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	→	58.3	25679	56.4	1.28	45.5	11.2		61.9
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	→	56.5	41708	55.6	1.06	53.4	33.5		74.4
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	→	57.2	51738	58.0	1.19	48.1	24.2		67.2
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	→	49.3	30720	44.2	1.04	47.2	24.8		70.0

2 pav. 2021 m. Kauno m. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

1.1. Uždavinio „**sumažinti skurdo lygį ir nedarbą**“ 4/7 rodiklių pateko į žaliąją zoną, likę – geltonąją. Rodikliai savižudybių skaičius (X60-X84) 100 000 gyv. ir standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv. buvo mažesni už bendrą Lietuvos vidurkį, taip pat stebima šių rodiklių mažėjimo tendencija. Bandymų žudytis skaičiaus (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų rodiklis nekinta, tačiau išliko mažesnis už Lietuvos vidurkį. Ilgalaikio nedarbo lygio (darbo jėgos %) rodiklis didėja ir analizuojamu laikotarpiu buvo didesnis už Lietuvos vidurkį. Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv. buvo neigiamas ir buvo prastesnis nei Lietuvos vidurkį.

1.2. Uždavinio „**sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu**“ 5/6 rodiklių pateko į žaliąją zoną, likę – geltonąją. Visi rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį. Stebima visų rodiklių, išskyrus mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius 1000 moksleivių, reikšmių mažėjimo tendencija.

2.1. Uždavinio „**kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą**“ 1/4 rodiklių pateko į žaliąją zoną, 2/4 – geltonąją, likę – raudonąją. Rodiklis traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv. 2021 m. buvo prastesnis už Lietuvos vidurkį, tačiau stebima šio rodiklio mažėjimo tendencija. Rodikliai naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. ir asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv. 2021 m. buvo geresni už Lietuvos vidurkį bei stebima mažėjanti šių rodiklių tendencija. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, skaičiaus 10 000 gyv. rodiklis nekito.

2.2. Uždavinio „**kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį**“ 2/4 rodiklių pateko į žaliąją zoną, kita pusė – geltonąją. Mirtingumo nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv. ir standartizuoto mirtingumo nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv. rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį, stebima šių rodiklių mažėjimo tendencija. Mirtingumo nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. ir standartizuoto mirtingumo santykis nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. rodikliai nekito, tačiau išliko mažesni už Lietuvos vidurkį.

2.3. Uždavinio „**mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių**“ 2/5 rodiklių pateko į žaliąją zoną, likę – geltonąją. Visi šio uždavinio rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį.

2.4. Uždavinio „**mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą**“ rodiklis į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km, pateko į raudonąją zoną, buvo prastesnis už Lietuvos vidurkį, tačiau stebima šių rodiklių mažėjimo tendencija.

3.1. Uždavinio „**sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą**“ 3/7 rodiklių pateko į geltonąją zoną, kiti – raudonąją. Rodikliai mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų, standartizuotas mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų, mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų ir standartizuotas mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų buvo prastesni už Lietuvos vidurkį ir stebima šių rodiklių didėjimo tendencija. Gyventojų skaičiaus, tenkančio 1 tabako licencijai ir gyventojų skaičiaus, tenkančio 1 alkoholio licencijai, rodikliai buvo prastesni už Lietuvos vidurkį.

3.2. Uždavinio „**skatinti sveikos mitybos įpročius**“ rodiklis kūdikių, žindyčių išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) pateko į žaliąją zoną ir buvo geresnis už Lietuvos vidurkį.

4.1. Uždavinio „**užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais**“ 1/2 rodiklių pateko į žaliąją zoną, likę – geltonąją. Išvengiamų hospitalizacijų (IH) skaičiaus 1 000 gyv. rodiklis buvo geresnis už Lietuvos vidurkį. Stebima abiejų rodiklių mažėjimo tendencija.

4.2. Uždavinio „**plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą**“ 2/6 rodiklių pateko į žaliąją zoną, 2/6 – raudonąją, likę – geltonąją. Rodikliai slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius, apsilankymų pas gydytojus skaičius 1 gyventojui ir sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. buvo prastesni už Lietuvos vidurkį.

4.3. Uždavinio „**gerinti motinos ir vaiko sveikatą**“ visi rodikliai pateko į geltonąją zoną. Kūdikių mirtingumo 1000 gyvų gimusių, 2 metų vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimčių proc., 1 metų vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimčių (3 dozės) proc. ir paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičiaus 1000-iui 15-17 m. moterų, rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį.

4.4. Uždavinio „**stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę**“ 7/11 rodiklių pateko į žaliąją zoną, 1/11 – raudonąją, 3/11 – geltonąją. Visi rodikliai, išskyrus sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų, buvo geresni už Lietuvos vidurkį.

Remiantis (2 pav.) pateiktais rezultatais ir įvertinus Kauno m. savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog 2021 metais:

1. 25 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):



- 1.1. Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.
 - 1.2. SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.
 - 1.3. Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.
 - 1.4. Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.
 - 1.5. SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.
 - 1.6. Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.
 - 1.7. Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.
 - 1.8. Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.
 - 1.9. Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv.
 - 1.10. Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.
 - 1.11. Mirtingumas nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.
 - 1.12. SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.
 - 1.13. Mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.
 - 1.14. SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.
 - 1.15. Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.).
 - 1.16. Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.
 - 1.17. Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.
 - 1.18. Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.
 - 1.19. Mirtingumas nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.
 - 1.20. SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.
 - 1.21. Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.
 - 1.22. SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.
 - 1.23. Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje
 - 1.24. Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje
 - 1.25. Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje.
- 2. 8 rodiklių reikšmės Kaune yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (raudonoji zona):**
- 2.1. Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.
 - 2.2. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.
 - 2.3. Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
 - 2.4. SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
 - 2.5. Gyventojų skaičius, tenkantis 1 alkoholio licencijai.
 - 2.6. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk.
 - 2.7. Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.
 - 2.8. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.

SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

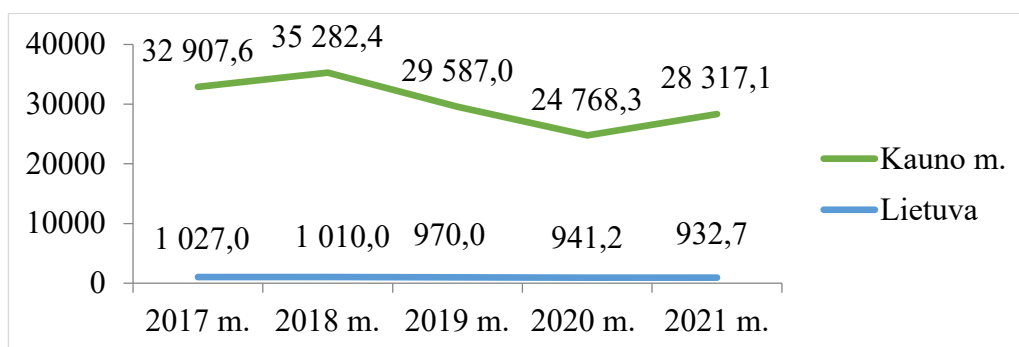
Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras iš visų pagrindinių rodiklių savivaldybėje, kurie patenka į raudonąją zoną, detaliai analizei pasirinko prasčiausius Kauno miesto rodiklius:

1. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.;
2. Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.
3. Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.;

1. Prioritetinė problema.

Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.

Higienos instituto sveikatos informacijos centro duomenimis, 2017–2021 m. į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km. Lietuvoje buvo stabilus ir siekė apie 900–1100 kg/kv. km. Tuo pačiu analizuojamu laikotarpiu, Kauno mieste šis rodiklis stipriai viršijo Lietuvos rodiklį ir siekė apie 24500–35300 kg/kv. km. (3 pav.).



3 pav. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 km² 2017–2021 m. Kauno mieste ir Lietuvoje

Šaltinis: Higienos instituto Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Statistikos departamento duomenimis, daugiausiai 2021 m. Lietuvoje, taip pat ir Kauno mieste, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių buvo dujinių ir skystųjų medžiagų, anglies monoksido bei lakių organinių junginių (1 lentelė).

1 lentelė Teršalai išmesti į aplinkos orą iš stacionarių šaltinių Lietuvoje ir Kauno mieste 2021 m., t

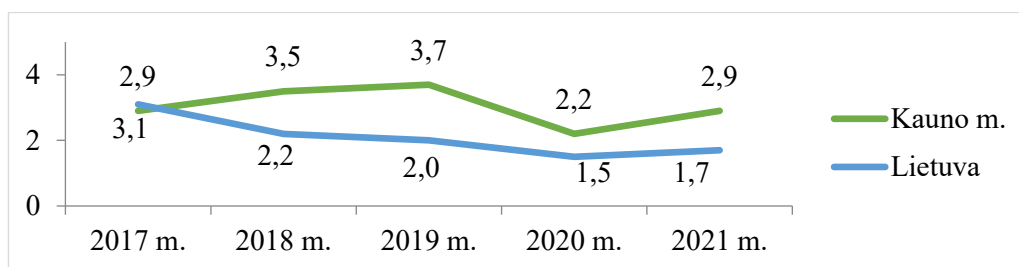
Vietovė	Kietosios medžiagos	Dujinės ir skystosios medžiagos	Sieros dioksidas	Azoto oksidai	Anglies monoksidas	Lakūs organiniai junginiai	Fluoras ir kt. teršalai
Kauno m.	165,76	4280,03	177,48	687,92	2014,30	1326,75	73,58
Lietuva	3380,24	57514,00	9512,54	9067,98	21756,43	13870,99	3306,08

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2. Prioritetinė problema.

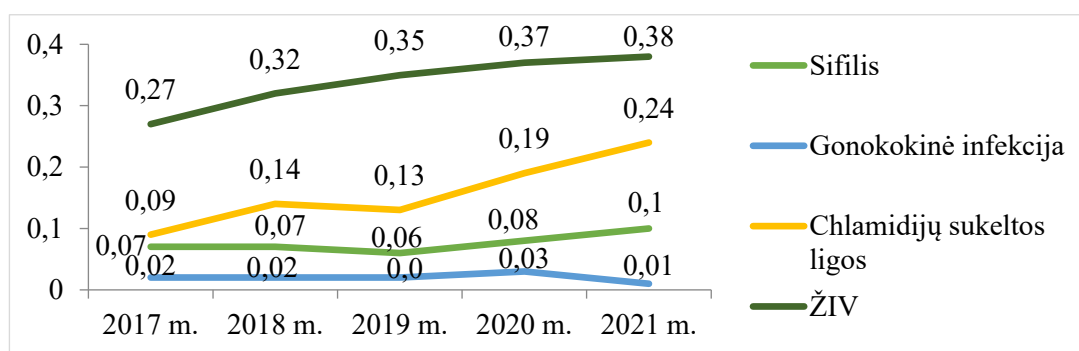
Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.

Vertinant Higienos instituto duomenis, matoma, kad 2021 m. tiek Kauno mieste, tiek Lietuvoje, sergamumo ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyventojų, rodiklis augo. Lietuvoje nuo 2017 m. iki 2020 m. buvo stebimas minėto rodiklio mažėjimas. (5 pav.).



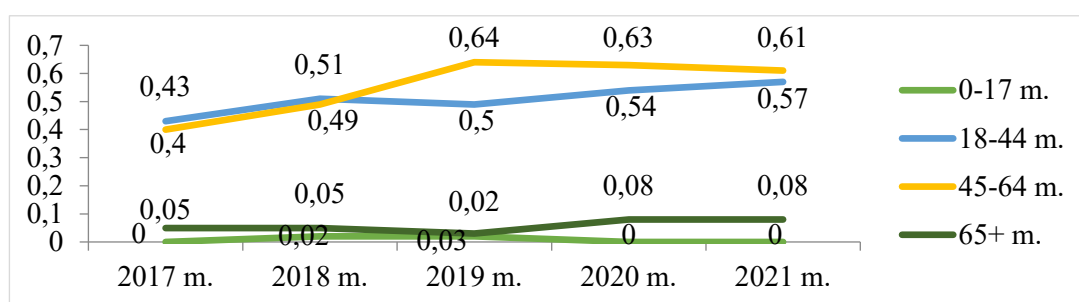
5 pav. Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyventojų 2017–2021 m.
Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portalas

Analizuojant sergančių, lytiškai plintančiomis ligomis, asmenų skaičius 1000 gyventojų rodiklį Kauno mieste, stebima sergančių asmenų didėjimo tendencija. Dažniausiai pasitaikanti lytiškai plintanti infekcija 2017–2021 m. buvo ŽIV, rečiausiai gonokokinė infekcija (6 pav.).



6 pav. Sergančių, įvairiomis lytiškai plintančiomis ligomis, asmenų skaičius Kauno mieste 1 000 gyventojų 2017–2021 m.
Šaltinis: Higienos instituto Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Analizuojant sergančių, įvairiomis lytiškai plintančiomis ligomis, asmenų skaičių (1000 gyv.) pagal amžiaus grupes pastebėta, kad Kaune daugiausiai sergančiųjų yra 45–64 m. amžiaus grupėje, mažiausiai – 0–17 m. (7 pav.).

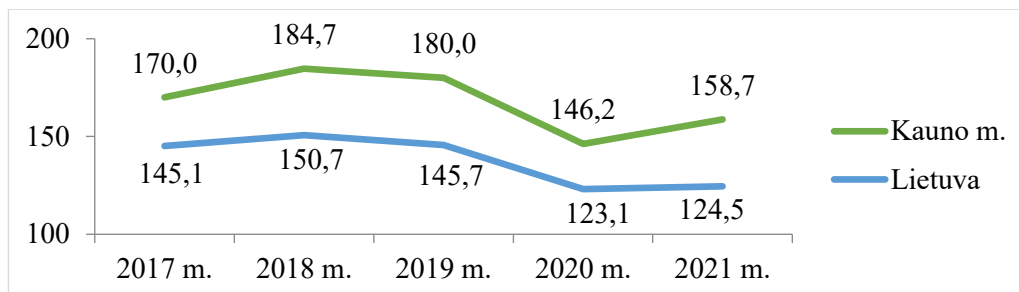


7 pav. Sergančių, įvairiomis lytiškai plintančiomis ligomis, asmenų skaičius Kauno mieste 1 000 gyventojų pagal amžiaus grupes 2017–2021 m.
Šaltinis: Higienos instituto Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

3. Prioritetinė problema.

Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.

Remiantis Higienos instituto duomenimis, 2017–2021 m. traumų dėl nukritimų skaičiaus 65+ m. amžiaus grupėje rodiklis 10 000 gyventojų Kauno mieste buvo didesnis nei bendras Lietuvos vidurkis. 2021 m. stebimas minimo rodiklio didėjimas Kauno mieste (4 pav.).



4 pav. Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius Lietuvoje ir Kauno mieste 10 000 gyventojų 2017–2021 m.

Šaltinis: Higienos instituto Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Kauno mieste bei Lietuvoje 2021 m. daugiausiai ambulatoriškai gydomų ligonių patyrė klubų, kojų, pečių lanko, rankos sužalojimus dėl nukritimų, mažiausiai – pilvo, juosmens, stuburo ir dubens sužalojimus. Daugiausiai stacionare gydomų ligonių, patyrusių traumas dėl nukritimų, tiek Lietuvoje, tiek Kaune, buvo dėl klubų ir kojų sužalojimų, mažiausiai – karklo ir krūtinės ląstos sužalojimų (2 lentelė).

2 lentelė. Ambulatorinių ir stacionarių ligonių skaičius, patyrusių traumas dėl nukritimų, 65+ m. amžiaus grupėje 1000 gyv. Kauno mieste ir Lietuvoje pagal sužalojimo sritį

Vietovė	Amb./ Stac.*	Galvos	Karklo ir krūtinės ląstos	Pilvo, juosmens, stuburo ir dubens	Pečių lanko ir rankos	Klubų ir kojų
Kauno m.	Amb.	14,1	7,1	5,1	26,1	25,9
	Stac.	1,7	0,6	1,2	5,3	8,2
Lietuva	Amb.	10,9	5,6	3,7	21,4	20,0
	Stac.	1,4	0,7	1,1	3,2	7,5

* Amb. – ambulatorinių ligonių skaičius; Stac. – stacionarių ligonių skaičius

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistinių duomenų portalas

**SUAUGUSIŪJŲ GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI**

3 lentelė. 2022 m. Suaugusiųjų gyvenamosios tyrimo rezultatai pagal rodiklius

Eil. Nr.	Rodiklis	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
1.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis procentais	35,0	36,6
2.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis procentais	41,7	46,1
3.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis procentais	17,5	18,6
4.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis procentais	5,0	5,4
5.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria energinius gėrimus, dalis procentais	3,8	1,8
6.	Suaugusiųjų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis procentais	36,7	39,9
7.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo tabako gaminius, dalis procentais	16,1	16,3
8.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien vartojo tabako gaminius, dalis procentais	14,7	15,9
9.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis procentais	8,4	5,2
10.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis procentais	6,7	4,9
11.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gėrimus, dalis procentais	0,7	1,4
12.	Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis procentais	28,5	21,8
13.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis procentais	24,3	18,3
14.	Suaugusiųjų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų (narkotikų) be gydytojo paskyrimo, dalis procentais	16,4	12,0
15.	Suaugusiųjų, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas ir daugiau per savaitę, dalis procentais	20,4	28,3
16.	Suaugusiųjų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis procentais	19,8	32,8
17.	Suaugusiųjų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis procentais	90,4	91,2
18.	Suaugusiųjų, kurie visada dėvi šalmą važiuodami dviračiu, dalis procentais	9,4	6,8
19.	Suaugusiųjų, kurie neturi nė vieno artimo žmogaus, kuriuo galėtų pasitikėti susidūrus su sunkiomis asmeninėmis problemomis, dalis procentais	4,9	5,7
20.	Suaugusiųjų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ar daug labiau nei anksčiau, dalis procentais	28,2	23,5
21.	Suaugusiųjų, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis procentais	73,4	69,5
22.	Suaugusiųjų, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis procentais	65,0	62,4

23.	Suaugusiųjų, kurie jaučiasi laimingi ar labai laimingi, dalis procentais	61,9	59,9
24.	Suaugusiųjų, kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų, dalis procentais	37,0	36,9
25.	Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bandė keisti savo gyvenimą, bet nepakeitė, dalis procentais	47,7	42,6

Suaugusiųjų gyvenimo tyrimo rezultatų aprašymas pateiktas Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro „Kauno miesto savivaldybės 2022 m. suaugusiųjų gyvenimo tyrimo ataskaitoje“.

IŠVADOS

1. 42,4 proc. Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmių pateko į žaliąją zoną, 44,1 proc. į geltonąją, o 13,5 proc. – raudonąją zoną.
2. Kauno miesto savivaldybėje stebima 44,1 proc. rodiklių gerėjimo ir 23,7 proc. – blogėjimo tendencija.
3. Kauno miesto savivaldybėje 2021 m. 27,1 proc. rodiklių buvo prastesni už Lietuvos vidurkį.
4. Geriausiai Kauno miesto savivaldybėje sekasi įgyvendinti pirmąjį Lietuvos sveikatos programos tikslą „Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį“.

REKOMENDACIJOS

Politikos formuotojams

1. Lietuvos sveikatos programos antrojo tikslo 2.1. uždavinio „kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ rodikliui:
Traumų, dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje, skaičius 10 000 gyv.
 - Gerinti esamas bei kurti naujas pėsčiųjų takų infrastruktūras.
 - Užtikrinti pakankamą viešųjų erdvių, pėsčiųjų takų priežiūrą šaltuoju laikotarpiu (valyti, barstyti šaligatvius ir kitas viešąsias erdves).
2. Lietuvos sveikatos programos antrojo tikslo 2.4. uždavinio „mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą“ rodikliui:
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km
 - Didinti stacionarių taršos šaltinių objektų patikrinimų apimtį, siekiant nustatyti neatitikimus teisės aktams, teikti rekomendacijas neatitikimų šalinimams.
3. Lietuvos sveikatos programos trečiojo tikslo 3.1. uždavinio „sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“ rodikliui:
Gyventojų skaičius, tenkantis 1 alkoholio licencijai
 - Periodiškai peržiūrėti išduotų licencijų sąrašus ir įvertinus pagal Valstybės įmonės Registrų centro Juridinių asmenų registrą, kai įmonė likviduota ir išregistruota iš juridinių asmenų registro, panaikinti alkoholinių gėrimų licencijų galiojimą, pagal Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatas.

Specialistams dėl:

4. Lietuvos sveikatos programos antrojo tikslo 2.1. uždavinio „kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ rodikliui:
Traumų, dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje, skaičius 10 000 gyv.
 - Skatinti vyresnio amžiaus gyventojus įsitraukti į fizinio aktyvumo veiklas, siekiant pagerinti jų koordinaciją ir pusiausvyrą.
5. Lietuvos sveikatos programos antrojo tikslo 3.1. uždavinio „Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psichoaktyvių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“ rodikliui:
Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.
 - Didinti gyventojų informuotumą apie narkotinių medžiagų pasekmes sveikatai.
 - Gerinti priklausomybės nuo narkotikų gydymo prieinamumą.
6. Lietuvos sveikatos programos ketvirtoje tikslo 4.2. uždavinio „plėtoti sveikatos infrastuktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ rodikliui:
Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.
 - Didinti gyventojų informuotumą apie ŽIV ir lytiškai plintančias infekcijas, jų plitimo bei išvengimo būdus.
 - Užtikrinti ankstyvos, anonimiškos diagnostikos prieinamumą.
7. Lietuvos sveikatos programos ketvirtoje tikslo 4.4. uždavinio „Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ rodikliui:
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.
 - Didinti rizikos grupių asmenų informuotumą apie įvairių tipų cukrinio diabeto rizikos veiksnius, galimas komplikacijas, ligos išvengimo būdus.
 - Skatinti šeimos gydytojus kviešti savo pacientus į programą, skirtą širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto prevencijai.